

Витвицкая У.Я., Грушка У.Н.

Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОЦЕНИВАНИЯ СТОИМОСТИ ТОРГОВЫХ МАРОК КОМПАНИЙ

Аннотация

Рассматриваются проблемы стоимостного оценивания торговых марок. Обосновано применение основных методических подходов к оценке этих видов нематериальных активов. Выделены их недостатки и особенности применения.

Ключевые слова: нематериальные активы, торговые марки, объекты права интеллектуальной собственности, оценка, стоимость.

Vytvytska U.Y., Grushka U.M.

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS VALUATION TRADEMARKS OF COMPANIES

Summary

The description of the problems of cost estimation trademarks has been done. Application of basic methodical approaches to the assessment of these types of intangible assets has been substantiated. Their flaws and features of the application have been considered.

Keywords: intangible assets, trademarks, intellectual property rights, valuation, value.

УДК 005.591.4

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЙНИХ ЗМІН НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Гарафонова О.І., Черташ О.В.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

У статті досліджено теоретико-методологічні аспекти процесу реструктуризації підприємства. Аналізуючи діяльність багатьох вчених, було запропоновано узагальнений підхід до поняття «реструктуризація підприємства». Визначено зовнішні та внутрішні чинники, що стимулюють реструктуризаційні зміни на підприємстві. Обґрунтовано доцільність використання системи показників У. Бівери при прийнятті рішення про необхідність проведення фінансової реструктуризації.

Ключові слова: реструктуризація підприємства, інструменти, чинники, фінансове оздоровлення, показники.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток економічних процесів в Україні та динаміка останніх макроекономічних показників мають негативний вплив на результати діяльності діючих суб'єктів господарювання, які в свою чергу не мають компетенцій для урегулювання даної проблеми. Однак, не зважаючи на кризовий стан у країні, підприємства мають бути гнучкими та знижувати процент ризику від функціонування за таких умов. Дієвим інструментом фінансового оздоровлення, підвищення конкурентоспроможності та доданої вартості капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Специфіка проведення реструктуризаційних змін на сьогоднішній день висвітлена багатьма авторами. Так, завдяки дослідженням І.В. Бабій, О.В. Виноградової, В.В. Давиденко, І.І. Мазура, Д.М. Ламберта, О.С. Сухарьова, Л.М. Таранюка, А. Харрісона, Р. Ван Хоука, М. Хаммера, Дж. Чампі В.Д. Шапиро та інших, існує міцне підґрунтя для реалізації подальших досліджень теоретичних та практичних аспектів даної проблеми.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Відсутність універсальної системи

обґрунтування доцільності використання різних видів реструктуризації, залежно від індивідуальних характеристик підприємства та галузі в цілому, зумовлює необхідність подальших досліджень та актуальність даної проблематики.

Мета статті. Головною метою цієї роботи виступає з'ясування сутності та особливостей реструктуризації підприємства, обґрунтування використання системи показників У. Бівера для прийняття рішень відносно доцільності проведення заходів фінансової реструктуризації.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на фінансовий стан підприємства та його долю на ринку, реструктуризація виступає тим інструментом управління, який необхідно систематично застосовувати як на підприємствах у кризовому становищі так і на тих, що не знаходяться в ньому. Це обумовлюється тим, що реструктуризація дозволяє підвищити не тільки конкурентоспроможність підприємства, а й рівень його платоспроможності, що обумовлюється створенням додаткової вартості для власників та збереження існуючої, зменшенням об'єму операційних витрат, запровадженням новіт-

Таблиця 1

Наукові підходи до визначення сутності поняття «реструктуризація підприємства»

№	Автор визначення	Визначення
1	Положення Фонду державного майна України «Про порядок реструктуризації підприємств» [2]	Реструктуризація підприємства – це здійснення комплексу організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості об'єкта приватизації, збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва.
2	Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [1]	Реструктуризація підприємства – це здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зокрема шляхом його поділу з переходом боргових зобов'язань до юридичної особи, що не підлягає санації, якщо це передбачено планом санації, на зміну форми власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів.
3	Бабій І.В. [3, 85]	Реструктуризація підприємства – це складний і тривалий процес, який вимагає значних фінансових і матеріальних витрат, планування поетапності всієї необхідної роботи.
4	Сухарьов О.С. [6, 44]	Реструктуризація підприємства – сукупність заходів, що застосовуються на рівні підприємства, регіону, галузі та всієї економіки, які приводили б до утворення конкурентоспроможних, що ростуть в галузі зайнятості, реальних доходів і інвестицій промислових комплексів в умовах контрольованого державою та достатнього для забезпечення зазначених параметрів конкурентного пресингу – як з боку вітчизняних виробників, так і іноземних фірм, що суперничають.
5	Мазур І.І., Шапиро В.Д. [4, 14]	Реструктуризація підприємства – це сукупність заходів щодо комплексного приведення умов функціонування компанії у відповідність з мінливими умовами ринку і виробленою стратегією її розвитку.

Таблиця 2

Чинники, що стимулюють проведення процедури реструктуризації підприємства

Внутрішні чинники	Зовнішні чинники
Організаційні	Чинне законодавство
Технічні	Економічна політика держави
Фінансово-економічні	Зовнішньо-економічна політика держави
Кадрові	Конкурентне середовище
Корпоративні	Фінансово-кредитна політика держави
Виробничі	Інвестиційна політика держави
Ключові стейкхолдери	Структурна політика держави
Стиль управління	Рівень глобалізації економіки
Забезпеченість ресурсами	Тенденції у зовнішньоекономічних зв'язках
Інноваційна активність	Ресурсна політика держави

ніх технологій, модернізацією обладнання та підвищенням продуктивності праці.

На сьогоднішній день існує безліч визначень поняття «реструктуризація підприємства», запропоновані як фахівцями так і законодавчо (табл.1).

На основі вищезазначених визначень, визначимо, що реструктуризація підприємства – це сукупність заходів щодо проведення будь-яких корективів у зовнішньому та/чи внутрішньому середовищі функціонування підприємства, що мають на меті підвищення конкурентоспроможності підприємства та його фінансового оздоровлення.

Існує ряд зовнішніх та внутрішніх чинників, що мають вплив на процедуру проведення реструктуризації підприємства (табл.2.)

Відсутність безпосереднього впливу підприємства на зовнішні чинники підкріплюється ще й тим фактом, що вони носять більш динамічний характер. За таких умов, реструктуризація під-

приємства має відповідати сучасним умовам ринку та враховувати прогноз макроекономічних показників.

Важливо пам'ятати, що навколишнє середовище змінюється щоденно. Тому вибір інструментів реструктуризації підприємства має бути унікальним для кожного окремого процесу проведення реструктуризаційних змін. На рис. 1. представлено основну класифікацію інструментів реструктуризації підприємства.

Вибір інструментів реструктуризації компанії має бути обґрунтованим та забезпечувати своєчасну і гнучку зміну структури підприємства, його

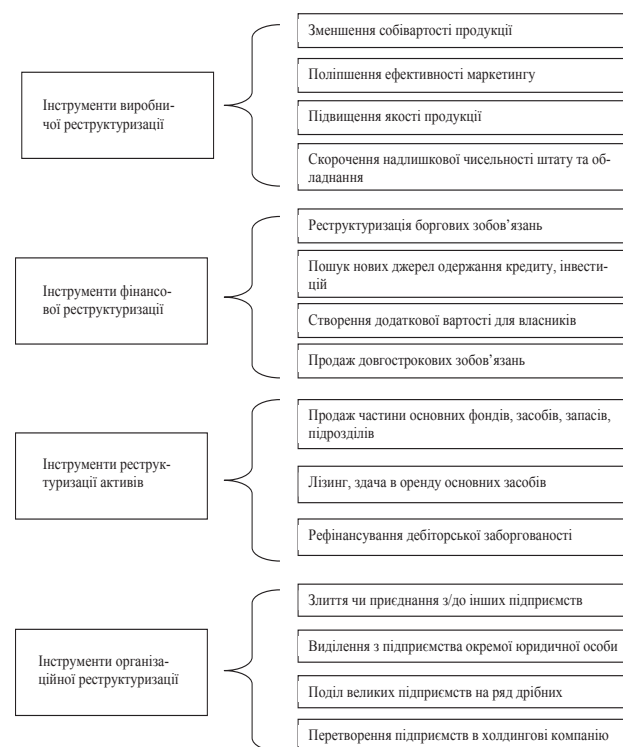

Рис. 1. Класифікація інструментів реструктуризації підприємства

Система показників У. Бівера

Показники	Формула розрахунку	Значення показників		
		Прибуткове підприємство	За 5 років до банкрутства	За 1 рік до банкрутства
Коефіцієнт Бівера	$\Phi 2: (p.220-p.260) / \Phi 1: (p.480+p.620)$	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
Рентабельність активів	$\Phi 2: p.220 (225) / \Phi 1: (p.280 \text{ гр.1} + p.280 \text{ гр.2})/2$	6-8	4	-22
Фінансовий левередж	$\Phi 1: (p.480+p.620) / \Phi 1: (p.280 \text{ гр.1} + p.280 \text{ гр.2})$	< 37	< 50	< 80
Коефіцієнт покриття активів чистим оборотним капіталом	$\Phi 1: (p.380 - p.080) / \Phi 1: (p.280 \text{ гр.1} + p.280 \text{ гр.2})$	0,4	<0,3	< 0,06
Коефіцієнт покриття	$\Phi 1: (p.280-p.270) / \Phi 1: p.620$	<3,2	<2	<1

адаптацію до динамічного середовища функціонування.

З метою обґрунтування доцільності використання інструментів фінансової реструктуризації використовуються система показників У. Бівера (табл.3) [5, 66].

Показники наведені в таблиці 2 розраховуються за два останні роки та за період від початку поточного року до дати оцінки.

За умови відхилення коефіцієнта покриття від нормативного значення або визначенням підприємства близьким до банкрутства приймається рішення проведення процедури аналізу доцільності застосування заходів фінансової реструктуризації. Суть даної процедури полягає у розрахунку додаткової вартості майна (Зр), яку підприємство розраховує отримати завдяки заходам фінансової реструктуризації.

$$Z_r = Z_p + Z_b - Z_d, \quad (1)$$

де, Z_p – прострочені поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом;

Z_b – прострочені поточні зобов'язання за розрахунками за оренду державного майна;

Z_d – дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом.

Розрахований показник додаткової вартості майна застосовується у повторному розрахунку системи показників У. Бівера на дату оцінки, тобто дані в балансі та річній фінансовій звітності підприємства корегуються з урахуванням вищезазначених показників:

• Показник вартості поточних зобов'язань зменшується на величину показників прострочених поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом та дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом;

• Перший розділ пасиву балансу збільшується на величину показника прострочених поточних зобов'язань за розрахунками за оренду державного майна;

• Вартість другого розділу активу балансу зменшується на величину дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом.

Якщо перераховані показники У. Бівера досягли нормативних значень та по відношенню до фактичних свідчать про фінансове оздоровлення підприємства, приймається рішення про застосування інструментів фінансової реструктуризації. В протилежному випадку приймається рішення про недоцільність застосування інструментів фінансової реструктуризації.

За умови відповідності показників системи У. Бівера нормативним, підприємство визначається прибутковим, застосування інструментів фінансової реструктуризації теж являється недоцільним [4, 67].

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи все вищезазначене, приходимо до висновку про те, що процес реструктуризаційних змін на підприємстві виступає ефективною відповіддю на негативний вплив внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування. Реструктуризація підприємства потребує динамічного, постійно вдосконалюваного використання. Керівництво компаній має розуміти, що одноразове впровадження реструктуризаційних змін не матиме довгострокового успіху. За таких умов напрямом подальших наукових досліджень має стати розгалужена та багатofакторна система аналізу доцільності проведення того чи іншого виду реструктуризації підприємства, що має враховувати сучасні тенденції в економіці, галузі та компанії зокрема.

Список літератури:

1. Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 N 2343-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed20120322>
2. Положення про порядок реструктуризації підприємств: Затверджено Наказом Фонду державного майна України № 667 від 12.04.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0163-01>
3. Бабій І.О. Методи і моделі реструктуризації і стабілізації діяльності підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6. – С. 84-116.
4. Мазур І.І., Шапіро В.Д. Реструктуризація підприємств та компаній: Учебний посібник для вузів / За заг. ред. І.І. Мазура. – М.: ЗАТ Вид-во «Економіка». – 2001. – С. 13-21.
5. Стельмащук А.М. Державне регулювання економіки /навч. посібник Стельмащук А.М. – Тернопіль : ТАНГ, 2000. – 315 с.
6. Сухарев О.С. Економічна методологія і політика реструктуризації промисловості: Механізми реалізації інвестиційних програм. – М.: Изд-во Академії наук про Землю. – 2000. – С. 43-55.

Гарафонова О.И., Черташ Е.В.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

ОСОБЕННОСТИ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦИОННЫХ ИЗМЕНЕНИЙ НА ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Аннотация

В статье исследованы теоретико-методологические аспекты процесса реструктуризации предприятия. Анализируя деятельность многих ученых, было предложен обобщенный подход к понятию «реструктуризация предприятия». Определены внешние и внутренние факторы, стимулирующие реструктуризационные изменения на предприятии. Обоснована целесообразность использования системы показателей У. Бивера при принятии решения о необходимости проведения финансовой реструктуризации.

Ключевые слова: реструктуризация предприятия, инструменты, факторы, финансовое оздоровление, показатели.

Garafonova O.I., Chertash O.V.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

FEATURES OF REALIZATION OF RESTRUCTURING CHANGES IN DOMESTIC ENTERPRISES

Summary

This article explores the theoretical and methodological aspects of the process of restructuring of the company. Analyzing the work of many scholars, it was proposed a generalized approach to the concept of «enterprise restructuring». Internal and external factors that stimulate restructuring changes in the company are defined. Reasonability of the using of W. B' s metrics which helps to make a decision about the necessity of financial restructuring are grounded

Keywords: restructuring of the company, instruments, factors, indicators.

УДК 334 +338.4

ЭТАПЫ И СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КООПЕРАЦИИ В РОССИИ

Гусева Л.П., Лахина Л.Ф.

Автономная некоммерческая организация
Высшего профессионального образования
«Белгородский университет кооперации, экономики и права»

Сыроижко В.В.

Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение
Высшего профессионального образования
«Воронежский государственный университет»

Состояние и уровень развития потребительской кооперации оказывают определенное влияние на политическую, экономическую и социальную стабильность общества, способствуя насыщению потребительского рынка товарами и услугами, повышению занятости сельского населения, социальному развитию села и преодолению процессов деградации сельских территорий. Исследованию основ социально-экономического развития системы потребительской кооперации посвящена данная статья.

Ключевые слова: потребительская кооперация, кооперативное движение, предпосылки развития, социально-экономическая однотипность, кооперативные принципы.

Постановка проблемы. Теория и практика хозяйствования в странах с развитой рыночной экономикой свидетельствует о больших возможностях кооперативных организаций. В условиях рыночных отношений система потребительской кооперации рассматривается как институциональная форма управления устойчивым развитием мелкотоварного производства. В России кооперативное движение также имеет прямую и органическую связь с проводимыми реформами, является инновационной составляющей преобразований в экономике страны.

Анализ последних исследований и публикаций. Возникновение кооперативного движения обусловлено становлением и развитием буржуазного об-

щества. Общей причиной явились экономические и социальные последствия перехода к капитализму.

Развитие кооперативного движения в историческом периоде определяется рядом предпосылок, которые были сгруппированы нами в таблице 1 [11, с. 19].

Таким образом, появление кооперативного движения явилось результатом объективных процессов развития производительных сил и производственных отношений. К середине XIX века в Европе образование потребительских, производственных и кредитных кооперативов приняло массовый характер. К этому времени сложилась социальная база кооперативного движения, появилось право на создание ассоциаций, облегчи-